НАРЕДБА ЗА ОБЩЕСТВЕНО ОСИГУРЯВАНЕ НА САМООСИГУРЯВАЩИТЕ СЕ ЛИЦА, БЪЛГАРСКИТЕ ГРАЖДАНИ НА РАБОТА В ЧУЖБИНА И МОРСКИТЕ ЛИЦА

(Загл. изм. - ДВ, бр. 2 от 2010 г., в сила от 1.01.2010 г.)

Приложение № 2 към член единствен, т. 1 на ПМС № 30 от 10.03.2000 г., обн., ДВ, бр. 21 от 17.03.2000 г., в сила от 1.01.2000 г., изм. и доп., бр. 83 от 10.10.2000 г.; изм. с Решение № 8525 от 29.12.2000 г. на ВАС на РБ - бр. 8 от 26.01.2001 г., в сила от 26.01.2001 г.; изм. с Решение № 3357 от 15.05.2001 г. на ВАС на РБ - бр. 52 от 8.06.2001 г., в сила от 8.06.2001 г.; изм. и доп., бр. 19 от 19.02.2002 г., в сила от 1.01.2002 г., бр. 91 от 14.10.2003 г., бр. 1 от 3.01.2006 г., в сила от 1.01.2006 г., бр. 15 от 16.02.2007 г., в сила от 1.01.2007 г., бр. 17 от 19.02.2008 г., в сила от 1.01.2008 г., бр. 12 от 13.02.2009 г., в сила от 1.01.2009 г., бр. 67 от 21.08.2009 г., бр. 2 от 8.01.2010 г., в сила от 1.01.2010 г., бр. 13 от 11.02.2011 г., в сила от 1.01.2011 г., бр. 16 от 24.02.2012 г., в сила от 1.01.2012 г., бр. 80 от 19.10.2012 г., в сила от 1.08.2012 г., бр. 33 от 5.04.2013 г., в сила от 1.01.2013 г.; изм. с Решение № 8660 от 17.06.2013 г. на ВАС на РБ - бр. 94 от 29.10.2013 г.; изм. и доп., бр. 17 от 28.02.2014 г., бр. 18 от 10.03.2015 г., в сила от 1.01.2015 г., доп., бр. 40 от 2.06.2015 г., изм. и доп., бр. 17 от 1.03.2016 г., в сила от 1.01.2016 г., бр. 29 от 7.04.2017 г., в сила от 1.01.2017 г., бр. 36 от 3.05.2019 г., в сила от 1.01.2019 г., бр. 71 от 11.08.2020 г., в сила от 1.01.2020 г., бр. 30 от 5.04.2024 г., в сила от 1.01.2024 г. изм., бр. 115 от 30.12.2025 г., в сила от 1.01.2026 г.

Раздел I
Обществено осигуряване на самоосигуряващите се лица и на работещите без трудово правоотношение

Чл. 1. (1) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 83 от 2000 г., изм., бр. 1 от 2006 г., доп., бр. 15 от 2007 г., бр. 12 от 2009 г., в сила от 1.01.2009 г., бр. 67 от 2009 г., изм., бр. 16 от 2012 г., в сила от 1.01.2012 г., бр. 18 от 2015 г., в сила от 17.02.2015 г., изм. и доп., бр. 36 от 2019 г., в сила от 1.01.2019 г.) Задължението за осигуряване за самоосигуряващите се лица по чл. 4, ал. 3, т. 1, 2 и 4 от Кодекса за социално осигуряване - еднолични търговци, съдружници в търговски дружества, собственици на ЕООД, физически лица - членове на неперсонифицирани дружества, лица, които се облагат по реда на чл. 26, ал. 7 от Закона за данъците върху доходите на физическите лица, регистрираните земеделски стопани и тютюнопроизводители, лица, упражняващи по регистрация свободна професия или занаятчийска дейност, възниква от деня на започване или възобновяване на трудовата дейност и продължава до нейното прекъсване или прекратяване.

(2) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 83 от 2000 г., изм., бр. 1 от 2006 г., доп., бр. 15 от 2007 г., изм., бр. 17 от 2008 г., доп., бр. 2 от 2010 г., в сила от 1.01.2010 г., изм., бр. 16 от 2012 г., в сила от 1.01.2012 г., бр. 29 от 2017 г., в сила от 1.01.2017 г.) При започване, прекъсване, възобновяване или прекратяване на всяка трудова дейност самоосигуряващото се лице подава декларация по утвърден образец от изпълнителния директор на Националната агенция за приходите (НАП) до компетентната териториална дирекция на НАП, подписана от самоосигуряващото се лице, в 7-дневен срок от настъпване на обстоятелството. Декларация за прекъсване на дейността не се подава за периодите по чл. 9, ал. 2, т. 5 от Кодекса за социално осигуряване.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2002 г., бр. 1 от 2006 г., бр. 15 от 2007 г., доп., бр. 17 от 2008 г., бр. 2 от 2010 г., в сила от 1.01.2010 г., изм., бр. 16 от 2012 г., в сила от 1.03.2012 г., бр. 71 от

2020 г., в сила от 11.08.2020 г.) Самоосигуряващите се лица по чл. 4, ал. 3, т. 1, 2 и 4 от Кодекса за социално осигуряване определят вида на осигуряването си с декларация по образец, утвърден от изпълнителния директор на НАП. Декларацията се подава в компетентната териториална дирекция на НАП в 7-дневен срок от започването или от възобновяването на трудовата дейност. Когато декларацията е подадена извън 7-дневния срок, самоосигуряващото се лице подлежи на осигуряване през съответната календарна година само за инвалидност поради общо заболяване, старост и смърт.

(4) (Нова - ДВ, бр. 15 от 2007 г., изм., бр. 17 от 2016 г., в сила от 1.01.2016 г., бр. 71 от 2020 г., в сила от 11.08.2020 г.) Видът на осигуряването може да се променя за всяка календарна година с подаване на декларация по ал. 3 от 1 до 31 януари на съответната календарна година. При прекъсване и възобновяване на съответната трудова дейност, както и при започване на друга трудова дейност през календарната година, самоосигуряващото се лице не може да променя вида на осигуряването.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2006 г., предишна ал. 4, бр. 15 от 2007 г.) За лица, упражняващи свободна професия и/или занаятчийска дейност по регистрация, се считат тези, които упражняват дейност:

1. (доп. - ДВ, бр. 91 от 2003 г., бр. 15 от 2007 г., изм., бр. 29 от 2017 г., в сила от 1.01.2017 г., бр. 36 от 2019 г., в сила от 1.01.2019 г.) на основание на предварителна регистрация, определена с нормативен акт - нотариуси, адвокати, дипломирани експерт-счетоводители; регистрирани одитори, независими оценители, експерти към съда и прокуратурата, медицински специалисти, застрахователни агенти по чл. 313, ал. 1 от Кодекса за застраховането и други;

2. (изм. - ДВ, бр. 33 от 2013 г., в сила от 1.01.2013 г.) за която подлежат на облагане с патентен данък и не са еднолични търговци;

3. (изм. с Решение № 8525 на ВАС на РБ - ДВ, бр. 8 от 2001 г., бр. 91 от 2003 г., бр. 1 от 2006 г., бр. 15 от 2007 г.) като извършват професионална дейност на свой риск и за своя сметка - дейци на науката, културата, образованието, архитекти, икономисти, инженери, журналисти и други физически лица, упражняващи свободна професия, регистрирани с ЕИК по регистър БУЛСТАТ, извън тези по т. 1 и 2.

(6) (Нова - ДВ, бр. 83 от 2000 г., изм., бр. 91 от 2003 г., предишна ал. 5, бр. 15 от 2007 г., изм., бр. 2 от 2010 г., в сила от 1.01.2010 г., доп., бр. 33 от 2013 г., в сила от 9.04.2013 г., изм., бр. 29 от 2017 г., в сила от 7.04.2017 г., бр. 71 от 2020 г., в сила от 11.08.2020 г.) Самоосигуряващите се лица по чл. 4, ал. 3, т. 1, 2 и 4 от Кодекса за социално осигуряване, на които е отпусната пенсия, се осигуряват по предвидения с наредбата ред, по свое желание, изразено, както следва:

1. за лицата, които не са прекъснали или прекратили трудовата дейност, съответно осигуряването си, след като им е отпусната пенсия – с продължаване подаването на данните по чл. 5, ал. 4, т. 1 от Кодекса за социално осигуряване;

2. за лицата, които започват трудова дейност след като им е отпусната пенсия – с подаване на декларация по ал. 2; в тези случаи осигуряването възниква от датата, на която е подадена декларацията;

3. за лицата, които са прекъснали осигуряването си след като им е отпусната пенсия – с подаването на данните по чл. 5, ал. 4, т. 1 от Кодекса за социално осигуряване; в тези случаи осигуряването се възобновява не по-рано от 1-во число на месеца, предхождащ месеца, през който са подадени.

(7) (Нова - ДВ, бр. 83 от 2000 г., отм., бр. 1 от 2006 г., предишна ал. 6, бр. 15 от 2007 г.).

(8) (Нова – ДВ, бр. 71 от 2020 г., в сила от 11.08.2020 г.) Самоосигуряващите се лица по чл. 4, ал. 3, т. 1, 2 и 4 от Кодекса за социално осигуряване, на които е отпусната пенсия, могат да променят вида на осигуряването си по реда на ал. 4.

Чл. 2. (1) (Изм. - ДВ, бр. 83 от 2000 г., бр. 1 от 2006 г., бр. 15 от 2007 г., доп., бр. 12 от 2009 г., в сила от 1.01.2009 г., бр. 67 от 2009 г., изм., бр. 2 от 2010 г., в сила от 1.01.2010 г., бр. 16 от 2012 г., в сила от 1.01.2012 г., бр. 33 от 2013 г., в сила от 1.01.2013 г., бр. 18 от 2015 г., в сила от 17.02.2015 г., доп., бр. 29 от 2017 г., в сила от 1.01.2017 г., изм., бр. 36 от 2019 г., в сила от 1.01.2019 г.) Самоосигуряващите се лица по чл. 4, ал. 3, т. 1, 2 и 4 от Кодекса за социално осигуряване внасят осигурителните вноски по съответната сметка на компетентната териториална дирекция на НАП поотделно за всеки месец, като в документите за внасянето им се попълва ЕГН, ЛН, ЛНЧ или служебен номер, издаден от НАП на лицето.

(2) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 83 от 2000 г., бр. 15 от 2007 г., изм., бр. 2 от 2010 г., в сила от 1.01.2010 г., бр. 33 от 2013 г., в сила от 1.01.2013 г., доп., бр. 29 от 2017 г., в сила от 1.01.2017 г., отм., бр. 36 от 2019 г., в сила от 1.01.2019 г.).

(3) (Нова - ДВ, бр. 15 от 2007 г., доп., бр. 17 от 2008 г., изм., бр. 2 от 2010 г., в сила от 1.01.2010 г., доп., бр. 16 от 2012 г., в сила от 1.03.2012 г., бр. 33 от 2013 г., в сила от 1.01.2013 г., бр. 18 от 2015 г., в сила от 17.02.2015 г.) Самоосигуряващите се лица, които извършват дейности на различни основания, внасят авансовите си вноски за едно от основанията по избор на лицето. Лицата, регистрирани като земеделски стопани или тютюнопроизводители, когато едновременно с тази дейност упражняват и дейности по чл. 4, ал. 3, т. 1 и 2 от Кодекса за социално осигуряване, се осигуряват върху минималния осигурителен доход, определен за лицата по чл. 4, ал. 3, т. 1 и 2 от Кодекса за социално осигуряване.

(4) (Нова - ДВ, бр. 83 от 2000 г., изм., бр. 19 от 2002 г., предишна ал. 3, изм., бр. 15 от 2007 г., доп., бр. 12 от 2009 г., в сила от 1.01.2009 г., бр. 67 от 2009 г., изм., бр. 2 от 2010 г., в сила от 1.01.2010 г., доп., бр. 13 от 2011 г., в сила от 1.01.2011 г., бр. 18 от 2015 г., в сила от 1.01.2016 г., изм., бр. 17 от 2016 г., в сила от 1.01.2016 г.) Окончателният размер на месечния осигурителен доход за самоосигуряващите се лица се определя за периода, през който е упражнявана трудова дейност през предходната година, въз основа на данните, декларирани в справка към годишната данъчна декларация по Закона за данъците върху доходите на физическите лица, и не може да бъде по-малък от минималния месечен осигурителен доход, определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната година, и по-голям от максималния месечен осигурителен доход. Окончателните осигурителни вноски се дължат от самоосигуряващите се лица в срока за подаване на декларацията върху годишния осигурителен доход в размерите за фонд "Пенсии", фонд "Общо заболяване и майчинство" за самоосигуряващите се лица, които са избрали да се осигуряват в този фонд и за допълнително задължително пенсионно осигуряване. Годишният осигурителен доход, върху който се дължи окончателната осигурителна вноска, се определя като разлика между сбора от средномесечния деклариран или установен от органа по приходите при условията и по реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс облагаем доход от упражняване на трудова дейност и сбора от доходите, върху които помесечно са внасяни авансово осигурителни вноски. Когато с данъчната декларация за предходната година са декларирани доходи, получени за извършена дейност през минали години, или при определен с влязъл в сила ревизионен акт по Данъчно-осигурителния процесуален кодекс по-висок или по-нисък облагаем доход, лицето подава и коригираща справка за осигурителния доход за съответната година. Коригиращата справка се подава в срока за подаване на данъчната

декларация за предходната година.

(5) (Нова - ДВ, бр. 83 от 2000 г., доп., бр. 19 от 2002 г., изм., бр. 91 от 2003 г., предишна ал. 4, бр. 15 от 2007 г., изм., бр. 12 от 2009 г., в сила от 1.01.2009 г., бр. 67 от 2009 г., отм., бр. 2 от 2010 г., в сила от 1.01.2010 г.).

(6) (Нова - ДВ, бр. 83 от 2000 г., отм. с Решение № 3357 на ВАС на РБ, бр. 52 от 2001 г., предишна ал. 5, бр. 15 от 2007 г.).

Чл. 3. (1) (Доп. - ДВ, бр. 12 от 2009 г., в сила от 1.01.2009 г., бр. 67 от 2009 г., изм., бр. 2 от 2010 г., в сила от 1.01.2010 г., бр. 13 от 2011 г., в сила от 1.01.2011 г., бр. 33 от 2013 г., в сила от 1.01.2013 г.; изм. с Решение № 8660 на ВАС на РБ - бр. 94 от 2013 г.; бр. 17 от 2014 г., в сила от 1.01.2014 г., бр. 18 от 2015 г., в сила от 1.01.2015 г., бр. 17 от 2016 г., в сила от 1.01.2016 г.) Осигурителните вноски се дължат авансово върху осигурителния доход съгласно чл. 6, ал. 8 от Кодекса за социално осигуряване и се внасят до 25-о число на месеца, следващ месеца, за който се отнасят.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 12 от 2009 г., в сила от 1.01.2009 г., бр. 67 от 2009 г., отм., бр. 33 от 2013 г., в сила от 9.04.2013 г.).

(3) (Изм. - ДВ, бр. 15 от 2007 г., бр. 12 от 2009 г., в сила от 1.01.2009 г., бр. 67 от 2009 г., бр. 17 от 2014 г., в сила от 1.01.2014 г., бр. 36 от 2019 г., в сила от 1.01.2019 г., бр. 30 от 2024 г. , в сила от 1.01.2024 г.) Осигурителни вноски не се внасят от самоосигуряващите се лица, които са осигурени за общо заболяване и майчинство за времето, през което са получавали парични обезщетения за временна неработоспособност, бременност и раждане, отглеждане на дете до 2-годишна възраст, отглеждане на дете до 8-годишна възраст от бащата (осиновителя) и при осиновяване на дете до 5-годишна възраст, и за периодите на временна неработоспособност, бременност и раждане, отглеждане на дете до 2-годишна възраст, отглеждане на дете до 8-годишна възраст от бащата (осиновителя) и при осиновяване на дете до 5-годишна възраст, през които не са имали право на парично обезщетение.

(4) (Нова - ДВ, бр. 19 от 2002 г., изм., бр. 2 от 2010 г., в сила от 1.01.2010 г., бр. 17 от 2014 г., в сила от 1.01.2014 г., бр. 36 от 2019 г., в сила от 1.01.2019 г., бр. 30 от 2024 г. , в сила от 1.01.2024 г.) Лицата, осигурени само за инвалидност поради общо заболяване, за старост и за смърт, дължат осигурителни вноски за периодите на временна неработоспособност, бременност и раждане, отглеждане на дете до 2-годишна възраст, отглеждане на дете до 8-годишна възраст от бащата (осиновителя) или при осиновяване на дете до 5-годишна възраст.

(5) (Нова - ДВ, бр. 91 от 2003 г., изм., бр. 2 от 2010 г., в сила от 1.01.2010 г.) Лицата по чл. 4, ал. 3, т. 1, 2 и 4 от Кодекса за социално осигуряване, осигурени само за инвалидност поради общо заболяване, за старост и за смърт, могат да внесат авансово дължимите месечни осигурителни вноски върху избрания осигурителен доход за определени от тях периоди през календарната година.

Чл. 4. (1) (Нова - ДВ, бр. 12 от 2009 г., в сила от 1.01.2009 г., бр. 67 от 2009 г.) Минималният размер на осигурителния доход за самоосигуряващите се лица, които не упражняват трудова дейност през целия месец, се определя пропорционално на работните дни от месеца за периода, през който е упражнявана дейността.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2002 г., бр. 91 от 2003 г., предишен текст на чл. 4, бр. 12 от 2009 г., в сила от 1.01.2009 г., бр. 67 от 2009 г., изм., бр. 2 от 2010 г., в сила от 1.01.2010 г., бр. 17 от 2014 г., бр. 18 от 2015 г., в сила от 1.01.2015 г., бр. 17 от 2016 г., в сила от 1.01.2016 г.) Ако лицата по чл. 4, ал. 3, т. 1, 2 и 4 от Кодекса за социално осигуряване извършват дейност, за

която подлежат на осигуряване съгласно чл. 4, ал. 1 и 10 от Кодекса за социално осигуряване, осигурителните вноски за дейността им като самоосигуряващи се лица се внасят авансово върху не по-малко от минималния осигурителен доход, определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната година. Сборът от възнаграждението и осигурителния доход, върху които се внасят месечните осигурителни вноски, не може да бъде по-голям от максималния месечен размер на осигурителния доход, определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната година.

Чл. 5. (Доп. - ДВ, бр. 83 от 2000 г., изм., бр. 19 от 2002 г., бр. 91 от 2003 г., бр. 17 от 2008 г., бр. 12 от 2009 г., в сила от 1.01.2009 г., бр. 67 от 2009 г., бр. 2 от 2010 г., в сила от 1.01.2010 г., бр. 18 от 2015 г. , в сила от 1.01.2015 г.) За лицата, работещи без трудово правоотношение, които не са осигурени на друго основание по чл. 4, ал. 1 и ал. 3, т. 1, 2 и 4 от Кодекса за социално осигуряване, през съответния месец се дължат осигурителни вноски върху полученото възнаграждение, ако месечният размер на възнаграждението е равен или по-голям от една минимална работна заплата за страната, след намаляването му с разходите за дейността, определени по реда на Закона за данъците върху доходите на физическите лица.

Чл. 6. (Изм. - ДВ, бр. 83 от 2000 г., бр. 91 от 2003 г., бр. 17 от 2008 г., бр. 12 от 2009 г., в сила от 1.01.2009 г., бр. 67 от 2009 г., бр. 2 от 2010 г., в сила от 1.01.2010 г., бр. 18 от 2015 г. , в сила от 1.01.2015 г.) За лицата, работещи без трудово правоотношение, които са осигурени на друго основание по чл. 4, ал. 1 и ал. 3, т. 1, 2 и 4 от Кодекса за социално осигуряване, през съответния месец се дължат осигурителни вноски върху полученото възнаграждение независимо от неговия размер след намаляването му с разходите за дейността, определени по реда на Закона за данъците върху доходите на физическите лица.

Чл. 7. (Изм. - ДВ, бр. 91 от 2003 г., изм. и доп., бр. 1 от 2006 г., изм., бр. 15 от 2007 г., бр. 17 от 2008 г., бр. 12 от 2009 г., в сила от 1.01.2009 г., бр. 67 от 2009 г., доп., бр. 2 от 2010 г., в сила от 1.01.2010 г., изм., бр. 80 от 2012 г., в сила от 1.08.2012 г., бр. 33 от 2013 г., в сила от 1.01.2013 г., отм., бр. 18 от 2015 г. , в сила от 1.07.2015 г.).

Чл. 8. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 19 от 2002 г., изм., бр. 1 от 2006 г., отм., бр. 15 от 2007 г.).

Чл. 9. (Отм. - ДВ, бр. 83 от 2000 г.).

Чл. 10. (Отм. - ДВ, бр. 91 от 2003 г.).

Чл. 11. (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2002 г.) (1) За лицата по чл. 4, ал. 3, т. 1, 2 и 4 от Кодекса за социално осигуряване при изплащане на възнаграждение за работа без трудово правоотношение осигурителни вноски не се внасят от възложителя на работата и не се удържат от възнаграждението.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2013 г., в сила от 1.01.2013 г., бр. 17 от 2016 г., в сила от 1.01.2016 г.) Самоосигуряващите се лица внасят осигурителни вноски върху доходите от работа без трудово правоотношение по реда на чл. 6, ал. 9 от Кодекса за социално осигуряване независимо от дейността, за която са регистрирани. Сборът от доходите, върху които се дължат осигурителни вноски, не може да бъде по-малък от минималния месечен размер на осигурителния доход, определен по чл. 6, ал. 2, т. 2 от Кодекса за социално осигуряване.

(3) (Отм. - ДВ, бр. 91 от 2003 г.).

Раздел II
Обществено осигуряване на лицата, изпратени на работа в чужбина, и на лицата по чл. 4, ал. 9 от Кодекса за социално осигуряване
(Загл. изм. - ДВ, бр. 13 от 2011 г., в сила от 1.01.2011 г., бр. 80 от 2012 г., в сила от 1.08.2012 г., бр. 33 от 2013 г., в сила от 1.01.2013 г.)

Чл. 12. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 83 от 2000 г., изм., бр. 12 от 2009 г., в сила от 1.01.2009 г., бр. 67 от 2009 г.) Българските граждани, работещи в чужбина по трудови или служебни правоотношения с български осигурител, се осигуряват задължително по българското законодателство.

Чл. 13. (1) (Доп. - ДВ, бр. 83 от 2000 г., изм., бр. 19 от 2002 г., бр. 12 от 2009 г., в сила от 1.01.2009 г., бр. 67 от 2009 г., бр. 2 от 2010 г., в сила от 1.01.2010 г.) Осигурителните вноски за работещите в чужбина по трудово правоотношение с български работодатели се разпределят по реда на чл. 6, ал. 3 и чл. 157, ал. 3 от Кодекса за социално осигуряване, а за работещите по служебни правоотношения са за сметка на държавния бюджет.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2006 г., бр. 33 от 2013 г., в сила от 1.01.2013 г.) Осигурителните вноски се внасят по сметка на ТД на НАП от изпращащата организация до 25-о число на всеки календарен месец, следващ месеца, за който се отнасят.

(3) (Нова - ДВ, бр. 83 от 2000 г., изм., бр. 19 от 2002 г., бр. 2 от 2010 г., в сила от 1.01.2010 г., отм., бр. 33 от 2013 г., в сила от 1.05.2013 г.).

(4) (Нова - ДВ, бр. 19 от 2002 г., изм., бр. 2 от 2010 г., в сила от 1.01.2010 г., отм., бр. 33 от 2013 г., в сила от 1.05.2013 г.).

Чл. 14. (Изм. - ДВ, бр. 83 от 2000 г., бр. 19 от 2002 г., доп., бр. 17 от 2008 г., изм., бр. 2 от 2010 г., в сила от 1.01.2010 г., бр. 33 от 2013 г., в сила от 1.01.2013 г., доп., бр. 17 от 2014 г., изм., бр. 115 от 2025 г. в сила от 1.01.2026 г.) Осигурителните вноски за лицата по чл. 13, ал. 1 се изчисляват върху заплатата в евро и върху равностойността в евро на валутната заплата, изчислена по референтния валутен курс на еврото към съответната чуждестранна валута, публикуван от Българската народна банка на нейната интернет страница към датата на начисляването или плащането.

Чл. 15. (Изм. - ДВ, бр. 83 от 2000 г., отм., бр. 15 от 2007 г.).

Чл. 16. (Нов - ДВ, бр. 83 от 2000 г., изм., бр. 19 от 2002 г., бр. 15 от 2007 г., бр. 2 от 2010 г., в сила от 1.01.2010 г., бр. 16 от 2012 г., в сила от 1.01.2012 г.) (1) (Предишен текст на чл. 16 - ДВ, бр. 33 от 2013 г., в сила от 9.04.2013 г.) Лицата, изпратени на работа в чужбина от български посредник, могат да се осигуряват за своя сметка, като писмено декларират пред изпращащия посредник, който действа като осигурител за лицето, желанието да се осигуряват за инвалидност поради общо заболяване, за старост и за смърт върху минималния осигурителен доход за самоосигуряващите се лица, определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната година.

(2) (Нова - ДВ, бр. 33 от 2013 г., в сила от 9.04.2013 г.) Лицата по ал. 1 декларират пред посредника датата, от която искат да бъдат осигурявани, или датата, от която искат

осигуряването да се прекрати. Осигуряването възниква от датата, посочена в декларацията, но не по-рано от 1-во число на месеца, през който е подадена.

Чл. 17. (Нов - ДВ, бр. 91 от 2003 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 2 от 2010 г., в сила от 1.01.2010 г.) Лицата, работещи в международни органи или организации със съгласието на компетентните български държавни органи, могат да се осигуряват за своя сметка за инвалидност поради общо заболяване, за старост и за смърт върху избран месечен осигурителен доход между минималния и максималния месечен размер на осигурителния доход, определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната година.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 15 от 2007 г., доп., бр. 33 от 2013 г., в сила от 9.04.2013 г.) Осигуряването на лицата по ал. 1 се извършва чрез българския държавен орган, който е дал съгласието си за изпращането им на работа в международен орган или организация. Лицата декларират пред съответния държавен орган датата, от която искат да бъдат осигурявани, или датата, от която искат осигуряването да се прекрати. Осигуряването възниква от датата, посочена в декларацията, но не по-рано от 1-во число на месеца, през който е подадена.

Чл. 17а. (Нов - ДВ, бр. 17 от 2008 г., изм., бр. 12 от 2009 г., в сила от 1.01.2009 г., бр. 67 от 2009 г.) (1) (Предишен текст на чл. 17а - ДВ, бр. 2 от 2010 г., в сила от 1.01.2010 г., изм., бр. 13 от 2011 г., в сила от 1.01.2011 г., доп., бр. 71 от 2020 г., в сила от 1.01.2020 г.) Съпругът/съпругата на дългосрочно командирован служител в дипломатическа служба за времето, през което е пребивавал в чужбина по време на задграничния му мандат, може да се осигурява по свое желание и за своя сметка за инвалидност поради общо заболяване, старост и смърт върху минималния осигурителен доход за самоосигуряващите се лица, определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната година, ако не е осигурен/осигурена на друго основание или по законодателството на приемащата държава съгласно действащ международен договор, по който Република България е страна, или съгласно европейските регламенти за координация на системите за социална сигурност. Осигуряването се извършва чрез изпращащото ведомство на дългосрочно командирования служител в дипломатическа служба.

(2) (Нова - ДВ, бр. 2 от 2010 г., в сила от 1.01.2010 г., изм., бр. 13 от 2011 г., в сила от 1.01.2011 г.) Лицата по ал. 1 декларират пред изпращащото ведомство започването и прекратяването на осигуряването. Осигуряването възниква от датата, посочена в декларацията, но не по-рано от 1-во число на месеца, през който е подадена.

(3) (Нова - ДВ, бр. 2 от 2010 г., в сила от 1.01.2010 г., отм., бр. 13 от 2011 г., в сила от 1.01.2011 г.).

Чл. 17б. (Нов - ДВ, бр. 80 от 2012 г., в сила от 1.08.2012 г.) (1) (Изм. – ДВ, бр. 18 от 2015 г. , в сила от 17.02.2015 г.) Съпрузите на лицата по чл. 4, ал. 3, т. 1 и 4 от Кодекса за социално осигуряване, когато с тяхно съгласие участват в упражняваната от тях трудова дейност, могат да се осигуряват по свое желание и за своя сметка за инвалидност поради общо заболяване, старост и смърт и за общо заболяване и майчинство, ако не са осигурени по чл. 4, ал. 1 и/или чл. 4, ал. 3, т. 1, 2 и 4, и/или чл. 4а от Кодекса за социално осигуряване. Осигурителните вноски за съпрузите на лицата по чл. 4, ал. 3, т. 1 от Кодекса за социално осигуряване се внасят върху минималния осигурителен доход за самоосигуряващите се лица, определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната година, а за съпрузите на лицата по чл. 4, ал. 3, т. 4 от Кодекса за социално осигуряване - върху

минималния осигурителен доход за регистрираните земеделски стопани и тютюнопроизводители, определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната година.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2013 г., в сила от 1.01.2013 г., а относно зал. на изречение второ, в сила от 9.04.2013 г., доп., бр. 29 от 2017 г., в сила от 1.01.2017 г.) Лицата по ал. 1 внасят осигурителните вноски за всеки месец поотделно до 25-о число на месеца, следващ месеца, за който се отнасят, в размерите за фондовете "Пенсии" и "Общо заболяване и майчинство" по сметката на съответната компетентна териториална дирекция на Националната агенция за приходите, като в документите за внасянето им попълват своя ЕГН, ЛН, ЛНЧ или служебен номер, издаден им от Националната агенция за приходите.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 71 от 2020 г., в сила от 1.01.2020 г.) Възникването, прекъсването, възобновяването и прекратяването на осигуряването на лицата по ал. 1 се декларира от лицата по чл. 4, ал. 3, т. 1 и 4 от Кодекса за социално осигуряване с декларация-образец № 1 "Данни за осигуреното лице" по реда на Наредба № Н-13 от 17 декември 2019 г. за съдържанието, сроковете, начина и реда за подаване и съхранение на данни от работодателите, осигурителите за осигурените при тях лица, както и от самоосигуряващите се лица (ДВ, бр. 1 от 2020 г.). Осигуряването възниква или се възобновява от датата, посочена в декларацията, но не по-рано от 1-во число на месеца, предхождащ месеца, през който е подадена.

(4) Прекъсването/прекратяването на трудовата дейност на лицата по чл. 4, ал. 3, т. 1 и 4 от Кодекса за социално осигуряване прекъсва/прекратява осигуряването на лицата по ал. 1.

Чл. 18. (Нов - ДВ, бр. 91 от 2003 г., изм., бр. 17 от 2008 г., бр. 12 от 2009 г., в сила от 1.01.2009 г., бр. 67 от 2009 г., доп., бр. 2 от 2010 г., в сила от 1.01.2010 г., изм., бр. 13 от 2011 г., в сила от 1.01.2011 г., бр. 33 от 2013 г., в сила от 1.01.2013 г., бр. 29 от 2017 г., в сила от 1.01.2017 г.) Осигурителните вноски за лицата по чл. 13, чл. 16, 17 и 17а се внасят до 25-о число на месеца, следващ месеца, за който се отнасят, или авансово по реда на чл. 3, ал. 5.

Чл. 19. (Нов - ДВ, бр. 15 от 2007 г., изм. и доп., бр. 17 от 2008 г., изм., бр. 80 от 2012 г., в сила от 1.08.2012 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2013 г., в сила от 1.01.2013 г.) Териториалните поделения на Националния осигурителен институт издават осигурителни книжки на лицата по чл. 16, 17, 17а и чл. 17б, ал. 1.

(2) Осигурителните книжки се издават по искане на:

1. (изм. - ДВ, бр. 33 от 2013 г., в сила от 1.01.2013 г.) организацията, чрез която се извършва осигуряването - за лицата по чл. 16, 17 и 17а;

2. лицата по чл. 4, ал. 3, т. 1 и 4 от Кодекса за социално осигуряване за лицата по чл. 17б, ал. 1.

(3) Лицата, по чието искане са издадени осигурителни книжки, вписват в тях периодите, през които лицата по ал. 1 са подлежали на осигуряване.

(4) Осигурителните книжки се заверяват от длъжностно лице на териториалното поделение на Националния осигурителен институт за периодите, за които са внесени осигурителни вноски за лицата по ал. 1.

Чл. 19а. (Нов - ДВ, бр. 13 от 2011 г., в сила от 1.01.2011 г., отм., бр. 33 от 2013 г., в сила от 1.01.2013 г.).

Чл. 19б. (Нов - ДВ, бр. 80 от 2012 г., в сила от 1.08.2012 г., изм., бр. 17 от 2014 г.)

Осигурителните вноски за лицата по чл. 16, 17, 17а и чл. 17б, ал. 1 се внасят задължително за целия период от датата на възникване или възобновяване на осигуряването до датата на неговото прекъсване или прекратяване.

Раздел III
(Нов - ДВ, бр. 2 от 2010 г., в сила от 1.01.2010 г.)
Обществено осигуряване на морските лица

Чл. 20. (Нов - ДВ, бр. 2 от 2010 г., в сила от 1.01.2010 г.) (1) Морските лица задължително се осигуряват за общо заболяване, майчинство, инвалидност поради общо заболяване, старост, смърт, трудова злополука и професионална болест и по свое желание - и за безработица.

(2) Осигурителните вноски за рисковете по ал. 1 са изцяло за сметка на морските лица и се дължат в размерите за фондовете "Общо заболяване и майчинство", "Пенсии", "Трудова злополука и професионална болест" или и за "Безработица" върху избран месечен осигурителен доход между минималния осигурителен доход за самоосигуряващите се лица и максималния месечен размер на осигурителния доход, определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната година.

(3) Видът на осигуряването и избраният месечен осигурителен доход се декларират от морските лица пред работодателя в 7-дневен срок от датата, на която е започнало изпълнението на задълженията по трудовия договор, и това е удостоверено писмено съгласно чл. 63, ал. 4 от Кодекса на труда. Видът на осигуряването и избраният месечен осигурителен доход могат да се променят за всяка календарна година, ако морското лице е подало декларация пред своя работодател до края на януари на съответната календарна година.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2013 г., в сила от 1.01.2013 г., бр. 36 от 2019 г., в сила от 1.01.2019 г.) Осигурителните вноски за морските лица се удържат и внасят от работодателя до 25-о число на месеца, следващ месеца, през който е положен трудът.

Раздел IV
(Нов – ДВ, бр. 30 от 2024 г. , в сила от 1.01.2024 г.)
Обществено осигуряване на лицата, извършващи дейност по събиране на диворастящи гъби и плодове

Чл. 21. (Нов – ДВ, бр. 30 от 2024 г. , в сила от 1.01.2024 г.) (1) Лицата, извършващи дейност по събиране на диворастящи гъби и плодове, се осигуряват за инвалидност поради общо заболяване, старост и смърт.

(2) Осигурителните вноски за рисковете по ал. 1 са изцяло за сметка на лицата, извършващи дейност по събиране на диворастящи гъби и плодове, и се дължат в размерите за фонд "Пенсии" върху месечен осигурителен доход в размер на половината от минималната работна заплата за страната за съответния месец.

(3) Осигурителните вноски за лицата по ал. 1 се внасят от съответното държавно предприятие по чл. 163, ал. 1 от Закона за горите, издало позволителното по чл. 120, ал. 1, т. 3 от Закона за горите, до 25-о число на месеца, за който се отнасят.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. Лицата, които са се осигурявали чрез българска организация - посредник за изпращане на работа в чужбина, могат да внасят осигурителни вноски до 1 януари 2001 г. по реда на отменения раздел IV от Наредбата за трудовите и осигурителните отношения на българските граждани, изпратени на работа в чужбина от български работодатели, приета с Постановление № 162 на Министерския съвет от 1992 г. (обн., ДВ, бр. 70 от 1992 г.; изм., бр. 25 и 85 от 1993 г., бр. 100 от 1994 г. и бр. 154 от 1998 г.).

§ 2. (Изм. - ДВ, бр. 83 от 2000 г., бр. 19 от 2002 г., бр. 29 от 2017 г., в сила от 1.01.2017 г.) Наредбата се приема на основание чл. 4, ал. 11 от Кодекса за социално осигуряване и влиза в сила от 1 януари 2000 г.

§ 3. (Доп. - ДВ, бр. 1 от 2006 г., бр. 15 от 2007 г.) Контролът по изпълнението на наредбата се възлага на Националния осигурителен институт и Националната агенция за приходите съобразно възложените им дейности.

§ 4. (Нов - ДВ, бр. 2 от 2010 г., в сила от 1.01.2010 г.) Видът на осигуряването и избраният месечен осигурителен доход от морските лица за 2010 г. се декларират пред работодателя до 31 март 2010 г., а дължимите осигурителни вноски за януари и февруари 2010 г. се внасят без лихва до 31 май 2010 г.

§ 5. (Нов - ДВ, бр. 33 от 2013 г., в сила от 1.01.2013 г.) Лицата по чл. 16 и 17, които са заявили писмено желанието си за осигуряване за времето преди 1 януари 2013 г., но не са внесли дължимите осигурителни вноски, могат да ги внесат в срок до 31 декември 2013 г.

§ 6. (Нов – ДВ, бр. 40 от 2015 г.) Лицата по чл. 17, които писмено заявят желанието си за осигуряване до 1 юли 2016 г., могат да внесат дължимите осигурителни вноски в срок до 31 декември 2016 г.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 221 на Министерския съвет от 6 октомври 2003 г. за изменение и допълнение на Наредбата за обществено осигуряване на самоосигуряващите се лица и българските граждани на работа в чужбина (ДВ, бр. 91 от 2003 г.)

.....

Допълнителна разпоредба

§ 9. Навсякъде в наредбата думите "Кодекса за задължително обществено осигуряване" и "КЗОО" се заменят съответно с "Кодекса за социално осигуряване" и "КСО".

Преходна разпоредба

§ 10. (1) До 1 март 2004 г. включително лицата по чл. 17 от Наредбата за обществено осигуряване на самоосигуряващите се лица и българските граждани на работа в чужбина могат да внесат осигурителни вноски върху избран месечен осигурителен доход между минималния и максималния размер на осигурителния доход за съответния период, определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за периода от 1 януари 2000 г. до влизането в сила на постановлението.

(2) До 1 март 2004 г. включително участниците в международни мисии, изпратени по реда на Закона за Министерството на вътрешните работи, могат да внесат за своя сметка осигурителни вноски в размера, определен за фонд "Пенсии" за периода от 1 януари до 14 октомври 2000 г. Осигурителните вноски се внасят чрез Министерството на вътрешните работи върху избран осигурителен доход от 2 до 10 минимални работни заплати за страната за периода от 1 януари до 14 октомври 2000 г.

.....

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ към Постановление № 24 на Министерския съвет от 6 февруари 2007 г. за изменение и допълнение на Наредбата за обществено осигуряване на самоосигуряващите се лица и българските граждани на работа в чужбина (ДВ, бр. 15 от 2007 г., в сила от 1.01.2007 г.)

§ 11. Срокът за подаване на декларацията по чл. 1, ал. 4 за 2007 г. е до 28 февруари 2007 г. включително.

.....

ЗАКЛЮЧИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА към Постановление № 200 на Министерския съвет от 13 август 2009 г. за изменение и допълнение на Наредбата за обществено осигуряване на самоосигуряващите се лица и българските граждани на работа в чужбина (ДВ, бр. 67 от 2009 г.)

§ 11. Отменя се Постановление № 24 на Министерския съвет от 2009 г. за изменение и допълнение на Наредбата за обществено осигуряване на самоосигуряващите се лица и българските граждани на работа в чужбина (ДВ, бр. 12 от 2009 г.).

.....

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА към Постановление № 332 на Министерския съвет от 30 декември 2009 г. за изменение и допълнение на Наредбата за обществено осигуряване на самоосигуряващите се лица и българските граждани на работа в чужбина (ДВ, бр. 2 от 2010 г., в сила от 1.01.2010 г.)

§ 17. Навсякъде в наредбата абревиатурата "НОИ" се заменя с "Националния осигурителен институт", а "КСО" - с "Кодекса за социално осигуряване".

.....

ЗАКЛЮЧИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА към Постановление № 31 на Министерския съвет от 16 февруари 2012 г. за изменение и допълнение на Наредбата за обществено осигуряване на самоосигуряващите се лица, българските граждани на работа в чужбина и морските лица (ДВ, бр. 16 от 2012 г., в сила от 1.01.2012 г.)

§ 4. Постановлението влиза в сила от 1 януари 2012 г. с изключение на § 1, т. 3 и § 2, т. 2, които влизат в сила от 1 март 2012 г.

.....

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ към Постановление № 247 на Министерския съвет от 11 октомври 2012 г. за изменение и допълнение на Наредбата за обществено осигуряване на самоосигуряващите се лица, българските граждани на работа в чужбина и морските лица (ДВ, бр. 80 от 2012 г., в сила от 1.08.2012 г.)

§ 6. Осигурителните вноски от лицата по чл. 4, ал. 9 от Кодекса за социално осигуряване

за август и септември 2012 г. се внасят без лихва до 31 октомври 2012 г.

.....

ЗАКЛЮЧИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА към Постановление № 79 на Министерския съвет от 29 март 2013 г. за изменение и допълнение на Наредбата за обществено осигуряване на самоосигуряващите се лица, българските граждани на работа в чужбина и морските лица (ДВ, бр. 33 от 2013 г., в сила от 1.01.2013 г.)

§ 17. Постановлението влиза в сила от 1 януари 2013 г. с изключение на:

1. Параграф 1, т. 2, § 3, т. 2, § 9, § 10 и § 11, т. 2.

2. Параграф 7, т. 2, която влиза в сила от 1-во число на месеца, следващ месеца на обнародване на постановлението в "Държавен вестник".

.....

ЗАКЛЮЧИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА към Постановление № 33 на Министерския съвет от 19 февруари 2014 г. за изменение и допълнение на Наредбата за обществено осигуряване на самоосигуряващите се лица, българските граждани на работа в чужбина и морските лица (ДВ, бр. 17 от 2014 г.)

§ 5. Параграф 1 влиза в сила от 1 януари 2014 г.

.....

ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 45 на Министерския съвет от 5 март 2015 г. за изменение и допълнение на Наредбата за обществено осигуряване на самоосигуряващите се лица, българските граждани на работа в чужбина и морските лица (ДВ, бр. 18 от 2015 г., в сила от 1.01.2015 г.)

.....

Допълнителна разпоредба

§ 7. (В сила от 17.02.2015 г.) Навсякъде в наредбата думата "производители" се заменя със "стопани".

Преходни и заключителни разпоредби

§ 8. За лицата по чл. 4, ал. 3, т. 1, 2 и 4 от Кодекса за социално осигуряване и за работниците или служителите, наети по трудов договор от осигурители, които не са еднолични търговци или юридически лица, може да се поиска издаване и заверка на осигурителни книжки за периоди на осигуряване преди 1 юли 2015 г. по досегашния ред.

§ 9. Осигурителни книжки, издадени преди 1 юли 2015 г., се заверяват за периоди на осигуряване преди 1 януари 2016 г. по досегашния ред.

§ 10. Постановлението влиза в сила от 1 януари 2015 г. с изключение на:

1. Параграф 1, който влиза в сила от 1 януари 2016 г.

2. Параграф 6, който влиза в сила от 1 юли 2015 г.

3. Параграф 7, който влиза в сила от 17 февруари 2015 г.

……..

ЗАКЛЮЧИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА към Постановление № 62 на Министерския съвет от 30 март 2017 г. за изменение и допълнение на Наредбата за обществено осигуряване на самоосигуряващите се лица, българските граждани на работа в чужбина и морските лица (ДВ, бр. 29 от 2017 г., в сила от 1.01.2017 г.)

§ 6. Постановлението влиза в сила от 1 януари 2017 г. с изключение на § 1, т. 3, който влиза в сила от деня на обнародването на постановлението в "Държавен вестник".

……..

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ към Постановление № 199 на Министерския съвет от 7 август 2020 г. за изменение и допълнение на Наредбата за обществено осигуряване на самоосигуряващите се лица, българските граждани на работа в чужбина и морските лица (ДВ, бр. 71 от 2020 г., в сила от 1.01.2020 г.)

§ 4. (В сила от 11.08.2020 г. – ДВ, бр. 71 от 2020 г.) (1) За самоосигуряващите се лица по чл. 4, ал. 3, т. 1, 2 и 4 от Кодекса за социално осигуряване, на които е отпусната пенсия и които до датата на влизане в сила на § 1 са подавали данни по чл. 5, ал. 4, т. 1 от Кодекса за социално осигуряване по реда на Наредба № Н-8 за съдържанието, сроковете, начина и реда за подаване и съхранение на данни от работодателите, осигурителите за осигурените при тях лица, както и от самоосигуряващите се лица (отменена) и/или на Наредба № Н-13 от 17 декември 2019 г. за съдържанието, сроковете, начина и реда за подаване и съхранение на данни от работодателите, осигурителите за осигурените при тях лица, както и от самоосигуряващите се лица (ДВ, бр. 1 от 2020 г.), се счита, че са изразили желанието си да се осигуряват по предвидения с наредбата ред.

(2) Алинея 1 се прилага и за самоосигуряващите се лица по чл. 4, ал. 3, т. 1, 2 и 4 от Кодекса за социално осигуряване, на които е отпусната пенсия и които до датата на влизане в сила на § 1 са подавали данни по чл. 5, ал. 4, т. 1 от Кодекса за социално осигуряване по реда на Наредба № Н-8 за съдържанието, сроковете, начина и реда за подаване и съхранение на данни от работодателите, осигурителите за осигурените при тях лица, както и от самоосигуряващите се лица (отменена) и/или на Наредба № Н-13 от 17 декември 2019 г. за съдържанието, сроковете, начина и реда за подаване и съхранение на данни от работодателите, осигурителите за осигурените при тях лица, както и от самоосигуряващите се лица (ДВ, бр. 1 от 2020 г.) и имат постановен отказ за отпускане на парично обезщетение, или пенсия от държавното обществено осигуряване, или задължително предписание по чл. 108, ал. 1, т. 3 от Кодекса за социално осигуряване.

(3) Производството по постановените откази за изплащане на парични обезщетения и пенсии от държавното обществено осигуряване или задължителни предписания се възобновява въз основа на заявление на лицето, подадено до съответното териториално поделение на Националния осигурителен институт.

§ 5. Постановлението влиза в сила от 1 януари 2020 г. с изключение на § 1 и 4, които влизат от деня на обнародването му в "Държавен вестник".